

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pòli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 14. septembra 1881.

Obseg: Kako misli vlada odstraniti nadloge kmetijstva in še posebe malih kmetov. — Nov način ozdravljanja vrančnega prisada in drugih kužnih bolezni. (Konec.) — Prilika je tù, oklenimo se je in bodimo praktični! — Kako določiti spól telet. — Gospodarske novice. — Nekaj za naše gospodinje. — Slavnostni govor pri Ciril-Methodijevi svečanosti v čitalnici vipavski 8. sept. t. l. — „Slovanska Jeka“. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.**Kako misli vlada odstraniti nadloge****kmetijstva in še posebe malih kmetov.**

Sl. ministerstvo je uže nekaterim deželnim zborom predložilo načrt postave, po kateri naj bi se osnovale okrajne zádruge kmetovalcev in ustanovil deželni svèt za obdelovanje posestev (Bezirks-genossenschaften der Landwirthe und Landeskulturrath).

Iz te predloge je razvidno, kako misli vlada, da bi se utegnilo na pomoč priti dandanašnjim stiskam kmetijstva s pomočjo vladino, pa tudi s sodelovanjem kmetovalcev, kajti to sodelovanje je ministerstvo izrečno povdarjalo v zbornici poslancev meseca januarija t. l. rekši, da kmetovalci se morajo združiti v skupno delovanje, in prav na to skupnost meri načrt postave, katerega je c. k. ministerstvo v razpravo predložilo tirolskemu deželnemu zboru in ga bo menda predložilo tudi drugim zborom.

Jedro te postave so osnove kmetijskih zádrug v posameznih okrajih (kantonih) v ta namen, da kmetovalci dotičnega okraja natanko pozvedajo potrebščine svojega okraja in se posvetujejo, kako bi se dalo na pomoč priti tem potrebščinam in povzdigniti blagostan kmetijstva ter to, kar posamezne zádruge za potrebno spoznajo, naznaniti deželnemu kmetijskemu svetu, da on dalje deluje na korist vsem zádrugam cele dežele. Stopiti v tako zádrugo pa ni noben kmetovalec primoran, vsacemu je vstop ta le na prosto voljo dan. Zato so kmetijske zádruge le družbe, opirajoče se na postavo od 15. novembra leta 1867., zraven tega pa imajo svojo še posebno stališče, katero jim je odločeno po propisih te nove postave, ki se ima zdaj osnovati, da dela na blagostan kmetijstva.

To, da po §. 7. predložene postave morata zádruge prvomestnik in njega namestnik od ces. gospóske potrjena biti, uže kaže, da imajo zádruge področje, katero sega čez področje navadnih kmetijskih podružnic, in da so pooblašcene sodelovati pri izvrševanju deželokulturnih postav. Načelnik vsem okrajnim zádrugam v vsaki deželi pa je deželokulturni svèt, ki ima zastopati skupne interese posameznih zádrug.

Naprava okrajnih kmetijskih zádrug bode sicer stroškov prizadela deželi, vendar misli vlada, da gledé na korist te naprave ne bi smeli ti stroški odvrčati naprave zádrug.

To, kar smo tù povedali, je le splošni načrt te postave, o kateri imajo deželni zbori svoje mnenje izreči, da jo potem še le vlada more državnemu zboru v obravnavo dati. Podali smo ta načrt našim kmetovalcem zato, da nameravano napravo poznajo.

Nov način ozdravljanja vrančnega prisada in drugih kužnih bolezni.

Spisal Gustav Pirc, adjunkt na deželni vino- in sadjerejski šoli na Slapu.

(Konec)

Čeravno s velevažnim Pasteurjevim pojasnilom, kaj je bistvo vrančnega prisada (črma), nismo dobili gotovega zdravila o tej najsilovitejši živinski bolezni, dobili smo vendar neprecenljiv nauk, kako zabraniti razširjevanje njeno, in to je posebno imenitno za vse gospodarje, kakor tudi za one, ki imajo opravilo pri živini, ki je po tej bolezni poginila.

Okuženje z vrančnim prisadom se tako-le godi: Živina, ki je po tej kugi poginila ali se za to kugo bolna pobije, se po obstoječi postavi zakoplje; glivica, katera je vzrok bolezni in katera napolni vso kri trupla, živi potem v zemlji, okoli zakopane živali naredi se namreč nov tros. Ta tros ne bi bil škodljiv, ko bi v zemlji ostal, a črvi in druga golazen ga na dan prinesejo. Potem se pa ta tros z dežjem, obdelovanjem zemlje itd. na daleč okrog zanese, pride v hleve ali pa ga živina z rastlinami vred na paši v-se dobí.

Naj v dokaz tega le en sam slučaj navedemo.

Pred tremi leti prikazal se je vrančni prisad v neki vasi na Francoskem, kjer ga uže več let ni bilo. Tri krave, ki so poginile, julija meseca leta 1878. so se zakopalo na več hektarjev velik travnik na razne kraje; travnik je nekoliko visel. Kraj in velikost jam se še danes more zaradi sledečih znamenj določiti: okoli in okoli jame je razpoka, ker se je zemlja posedla in trava zaradi obilne gnojilne moče veliko lepše raste ter je bolj temno zelena in sočnata. Skozi dve leti se je v raznih časih preiskavala zemlja na teh jamah in zmerom se je dokazala nazočnost tros a vrančnega prisada. Ker se je pa dvomilo o resničnosti te preiskave, dal je Pasteur okoli vsake take jame napraviti ograjo, v katero so potem po 4 ovce zaprli. Nadzorovati ta poskus, napravile so se v bližini tudi taki prostori, kamor se je zaprlo tudi po 4 ovac iz iste čede. Začetek tega po-